

Холбох эгшгийн дүрмийг таньж
үйл үгийг зөв хувилган бичих

Эх уншин, үйл
үгсийг ялган бичих

Үйл язгуур ,үндсийг
төгсгөлөөр нь ангилах,
бүтцээр задлах

Хичээлийн
зорилго

Үйлийн
нөхцөлүүдийн
эхлэлийг тодорхойлох

Яаж холбогдсоныг
мэдэх

Гийгүүлэгч

Дэвсгэрлэдэг гийгүүлэгч
 \ Ардаа заримдаа эгшигтэй,
 заримдаа эгшиггүй \

Үгийн дунд
 ЭГГ

Үгийн адагт
 ЭГ

Хатуу дэвсгэр

Зөөлөн дэвсгэр

Үл дэвсгэрлэх гийгүүлэгч
 \ Ардаа байнга эгшигтэй \

Ха	Хэ	Та	Жа, За	Ча, Ца	Ша
ᠬ᠎ᠠ	ᠬ᠎ᠢ	ᠲᠠ	ᠵᠠ	ᠴᠠ	ᠰᠠ

Дунд	ᠬ᠎ᠠ	ᠬ᠎ᠢ	ᠲᠠ	ᠵᠠ	ᠴᠠ	ᠰᠠ
Адагт	ᠬ᠎ᠠ	ᠬ᠎ᠢ	ᠲᠠ	ᠵᠠ	ᠴᠠ	ᠰᠠ

Дунд	ᠬ᠎ᠠ	ᠬ᠎ᠢ	ᠲᠠ	ᠵᠠ
Адагт	ᠬ᠎ᠠ	ᠬ᠎ᠢ	ᠲᠠ	ᠵᠠ

Үйл үгийн хувилал

Монгол хэлний үйл үгийн нөхцөлийг үгэнд нь залгаж бичдэг бөгөөд үгийн эр, эмийг харгалзах буюу эгшиг зохицох ёсыг баримтална.

- ~~Гийгүүлэгчээр төгссөн үйл үгийн төгсгөл хатуу болон зөөлөн дэвсгэрээр төгсдөг. Эдгээрээс “Н,Б,Д,Р,С,Л” нь үйл үгийн төгсгөлд тохиолдоно. Үүнийг хувилах үсэг гэдэг.~~
- Й,Г,Н,М,Л,Р, -шгүй, -схий эхэлсэн нөхцөл дагаврыг хувилгагч нөхцөл дагавар гэнэ.
- Ж,Ч,Б,С,Д,Х,Т гийгүүлэгчээр эхэлсэн нөхцөл, дагаврыг эс хувилгагч нөхцөл, дагавар гэнэ.

Холбох эгшгийн дүрэм

Н	Б	Д	Р	С	Л
ᠨ	ᠪ	ᠳ	ᠷ	ᠰ	ᠯ

ᠬᠣᠯᠪᠤᠬᠤ ᠡᠭᠰᠢᠭᠢᠨ ᠳᠦᠷᠡᠮ

ᠳ

ШУУД

Й	Г	Н	М	Л	Р	схий	шгүй
ᠶ	ᠭ	ᠨ	ᠮ	ᠯ	ᠷ	ᠰᠬᠢ	ᠰᠬᠦᠭᠢ

Ж	Ч	Б	С	Д	Х	Т	Га. Гэ
ᠵ	ᠴ	ᠪ	ᠰ	ᠳ	ᠬ	ᠲ	ᠭᠠ. ᠭᠡ

Эхээс үйл үгсийг ялган бичээд, бүтцээр зааглан, залгаврын эхлэлийг ажиглая

ᠨᠥᠬᠡᠴᠡᠯᠠ ᠨᠢ ᠡᠰ ᠬᠤᠪᠢᠯᠠᠭᠠᠳᠤ ᠨᠥᠬᠡᠴᠡᠯᠠ ᠤᠴᠢᠷᠠᠰ ᠲᠦᠬᠠᠶᠢᠨ ᠶᠢᠯ
 ᠨᠠᠳᠰᠢᠨᠳᠠ ᠰᠢᠭᠤᠳᠠ ᠵᠠᠯᠠᠭᠠᠳᠰᠠᠨ ᠪᠠᠶᠢᠨᠠ. ᠬᠠᠷᠢᠨ
 ᠬᠤᠪᠢᠯᠠᠭᠠᠳᠤ ᠨᠥᠬᠡᠴᠡᠯᠠ ᠲᠤᠯᠤ ᠳᠤᠨᠳᠠ ᠨᠢ ᠭᠡᠳᠡᠰ

ᠨᠥᠬᠡᠴᠡᠯᠠ	ᠨᠥᠬᠡᠴᠡᠯᠠ
ᠨᠠᠳᠰᠢᠨᠳᠠ	ᠨᠠᠳᠰᠢᠨᠳᠠ
ᠨᠥᠬᠡᠴᠡᠯᠠ	ᠨᠥᠬᠡᠴᠡᠯᠠ
ᠨᠠᠳᠰᠢᠨᠳᠠ	ᠨᠠᠳᠰᠢᠨᠳᠠ
ᠨᠥᠬᠡᠴᠡᠯᠠ	ᠨᠥᠬᠡᠴᠡᠯᠠ
ᠨᠠᠳᠰᠢᠨᠳᠠ	ᠨᠠᠳᠰᠢᠨᠳᠠ
ᠨᠥᠬᠡᠴᠡᠯᠠ	ᠨᠥᠬᠡᠴᠡᠯᠠ
ᠨᠠᠳᠰᠢᠨᠳᠠ	ᠨᠠᠳᠰᠢᠨᠳᠠ
ᠨᠥᠬᠡᠴᠡᠯᠠ	ᠨᠥᠬᠡᠴᠡᠯᠠ
ᠨᠠᠳᠰᠢᠨᠳᠠ	ᠨᠠᠳᠰᠢᠨᠳᠠ
ᠨᠥᠬᠡᠴᠡᠯᠠ	ᠨᠥᠬᠡᠴᠡᠯᠠ
ᠨᠠᠳᠰᠢᠨᠳᠠ	ᠨᠠᠳᠰᠢᠨᠳᠠ

ᠨ ᠥ ᠬ ᠴ ᠡ ᠯ

нөхцөл нь эс хувилгагч нөхцөл учраас тухайн үйл

үндсэнд шууд залгагдсан байна. Харин хувилгагч нөхцөл тул дунд нь гэдэс

ᠨ ᠥᠬᠡᠴᠡᠯᠠ

нөхцөл нь жийрэглэжээ.

Санамж

Үйл язгуур үндсэнд залгавар бүтээврүүдийг бичихдээ дараах алхмыг баримтлана.

1. Язгуур, үндэс юугаар төгссөн байна? Эгшгээр үү? Дэвсгэр үсгээр үү?
2. Залгавар юугаар эхэлсэн байна? Хувилгагч үсгээр үү? Эс хувилгагч үсгээр үү?
3. Шууд залгаж бичих үү? Эгшгээр холбож бичих үү? Эр үгэнд бичдэг хэлбэр үү? Эм үгэнд бичдэг хэлбэр үү?

Нөхцөлийг хувилгагч эс хувилгагчаар ангилан бичье

- **ᠠᠭᠤ** - **ᠬᠤ** - **ᠭᠤ** - **ᠮᠤ** - **ᠨᠤ** - **ᠪᠤ** - **ᠳᠤ** - **ᠰᠤ** - **ᠴᠤ** - **ᠠᠭᠤ** - **ᠬᠤ** - **ᠭᠤ** - **ᠮᠤ** - **ᠨᠤ** - **ᠪᠤ** - **ᠳᠤ** - **ᠰᠤ** - **ᠴᠤ**

Хувилгагч нөхцөл	Эс хувилгагч нөхцөл
<p> ᠠᠭᠤ ᠬᠤ ᠭᠤ ᠮᠤ ᠨᠤ ᠪᠤ ᠳᠤ ᠰᠤ ᠴᠤ </p>	<p> ᠬᠤ ᠭᠤ ᠮᠤ ᠨᠤ ᠪᠤ ᠳᠤ ᠰᠤ ᠴᠤ </p>

Гэрийн даалгавар

1. Хүн бүр өөрийн үндэстнийхээ өмнө
 өндөр хариуцлага хүлээж, түүнийг
 хүндэтгэн, хамгаалж, дэмжих
 үүрэг хүлээж байна.
 2. Хүн бүр өөрийн өршөөг
 үйлдлийг хамгаалж, дэмжих
 үүрэг хүлээж байна.
 3. Хүн бүр өөрийн өршөөг
 үйлдлийг хамгаалж, дэмжих
 үүрэг хүлээж байна.
 4. Хүн бүр өөрийн өршөөг
 үйлдлийг хамгаалж, дэмжих
 үүрэг хүлээж байна.
 5. Хүн бүр өөрийн өршөөг
 үйлдлийг хамгаалж, дэмжих
 үүрэг хүлээж байна.
 6. Хүн бүр өөрийн өршөөг
 үйлдлийг хамгаалж, дэмжих
 үүрэг хүлээж байна.
 7. Хүн бүр өөрийн өршөөг
 үйлдлийг хамгаалж, дэмжих
 үүрэг хүлээж байна.
 8. Хүн бүр өөрийн өршөөг
 үйлдлийг хамгаалж, дэмжих
 үүрэг хүлээж байна.
 9. Хүн бүр өөрийн өршөөг
 үйлдлийг хамгаалж, дэмжих
 үүрэг хүлээж байна.
 10. Хүн бүр өөрийн өршөөг
 үйлдлийг хамгаалж, дэмжих
 үүрэг хүлээж байна.

Өгүүлбэрүүдээс холбох эгшгийн дүрмээр хувилсан үйл үгсийг олж бичин, дүрмийг тайлбарлаарай.